

Propozície

Hviezdoslavov Kubín 2018

64. ročník okresného kola

celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky

v umeleckom prednese poézie a prózy,

v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie

detí, mládeže a dospelých

27. marec 2018 I. – III. kategória

28. marec 2018 IV. kategória

Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou

A. VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA

I. Charakteristika súťaže

1. Celoštátna postupová súťaž a prehliadka umeleckého prednesu poézie a prózy, tvorby recitačných kolektívov a divadiel poézie detí, mládeže a dospelých Hviezdoslavov Kubín je **najstaršou a najprestížnejšou** súťažou a zároveň **vrcholným podujatím** tohto druhu na Slovensku.
2. Súťaž je určená deťom, mládeži a dospelým.
3. Súťaž nie je tematicky zameraná, ani vymedzená.
4. Súťaž sa koná **každý rok**.

II. Ciele súťaže

Hlavným cieľom súťaže je nadobúdanie vedomostí, rozvíjanie zručností a umelecko-odborný rast kolektívov a jednotlivcov prostredníctvom poznávania, realizácie a prezentácie umeleckej tvorby v oblasti umeleckého prednesu a divadla poézie.

Ďalšími cieľmi sú:

1. prezentovať a konfrontovať súčasnú interpretačnú tvorbu v oblasti umeleckého prednesu jednotlivcov a kolektívov a inscenačnú tvorbu divadiel poézie;
2. hlbšie spoznávať literárne hodnoty a zoznamovať s nimi verejnosť. Rozširovať a prehĺbovať v súťažiacich literárne poznanie, tvorivosť, kultivovať ich jazyk, reč, zmysel pre rytmus, pestovať vzťah k slovu ako kultúrnej a umeleckej hodnote;
3. prispievať k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov a študentov v oblasti umeleckého slova, viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti, upevňovať ich záujem o sebazvedľovanie, prispievať k účelnému a efektívnemu využívaniu voľného času;
4. umožniť pedagogickým pracovníkom využívať poznatky zo súťaže na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu detí a mládeže v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, estetická a etická výchova, a kultúrnym pracovníkom ponúknuť možnosť na skvalitnenie kultúrneho života v miestach a regiónoch;
5. aktivizovať slovnú interpretačnú a divadelnú tvorbu na základných, stredných a vysokých školách, základných umeleckých školách, centrách voľného času a ďalších subjektoch vzdelávacej, kultúrnej a umeleckej činnosti detí, mládeže a dospelých;
6. vytvárať možnosť prezentácie, vzájomnej konfrontácie, inšpirácie a vzdelávania pre všetkých záujemcov o túto činnosť prostredníctvom prehliadok, hodnotiacich diskusií a iných foriem vzdelávacích i sprievodných podujatí;

III. Riadenie súťaže

Vyhlasovateľ	Národné osvetové centrum z poverenia Ministerstva kultúry SR a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR ¹
Odborný garant	Národné osvetové centrum
Organizátori	Krajské, regionálne osvetové a kultúrne strediská a kultúrne subjekty Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou

B. ŠTRUKTÚRA SÚŤAŽE

I. Kolá súťaže

Súťaž má postupový charakter a je **viacstupňová**:

- a) triedne súťaže a prehliadky,
- b) školské súťaže a prehliadky,
- c) obvodné súťaže a prehliadky,
- d) okresné súťaže a prehliadky,
- e) regionálne súťaže a prehliadky,
- f) krajské súťaže a prehliadky,
- g) celoštátna súťaž a prehliadka.

II. Súťažné kategórie

a) **Súťaž jednotlivcov:**

Vo všetkých kategóriách **sa súťaží osobitne v prednese poézie a osobitne v prednese prózy.**

Umelecký prednes detí:

I. **kategória**

- **žiaci 2. – 4. ročníka** ZŠ a ZUŠ vo veku 7 – 10 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,

¹ Organizačný poriadok celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky Hviezdoslavov Kubín je zaregistrovaný na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2017/10888:4-10B0 a nadobúda účinnosť 1. januára 2018. Súťaž je zaradená do kategórie A v zmysle smernice MŠVVaŠ SR č. 23/2017 o súťažiach.

- umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.

II. kategória

- **žiaci 5. – 6. ročníka** ZŠ a prímy (1. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci ZUŠ vo veku 10 – 12 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.

III. kategória

- **žiaci 7. – 9. ročníka** ZŠ a sekundy, tercie, kvarty (2. – 4. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci ZUŠ vo veku 12 – 15 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **6 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **8 minút**.

Umelecký prednes mládeže:

IV. kategória

- **žiaci 1. – 4. ročníka stredných škôl**, 5. – 8. ročníka osemročných a bilingválnych gymnázií a ostatná nevysokoškolská mládež do 19 rokov vrátane²,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

Umelecký prednes dospelých:

V. kategória

- **študenti vysokých škôl** bez ohľadu na vek, žiaci 5. – 6. ročníka konzervatórií a **dospelí od 20 rokov**³, - umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**, - umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

b) Súťaž kolektívov:

I. kategória

- **detské** recitačné kolektívy a divadlá poézie,
- vek účinkujúcich členov súboru **do 15 rokov**,

II. kategória

² Závaznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola.

³ Závaznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola.

- divadlá poézie a recitačné kolektívy **mládeže a dospelých**, - vek účinkujúcich členov súboru **nad 15 rokov**.

C. ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE SÚŤAŽE

I. Organizácia súťaže

1. Organizátorov jednotlivých kôl súťaže poveruje ich usporiadaním Národné osvetové centrum na celoštátnej úrovni, úrady samosprávnych krajov a okresné úrady na krajskej, regionálnej, okresnej a obvodnej úrovni a riaditelia škôl na školskej úrovni.
2. **Triedne a školské kolá** organizujú základné školy, základné umelecké školy a stredné i vysoké školy. Základné kolá pre dospelých organizujú kultúrne a osvetové zariadenia, občianske združenia.
3. **Obvodné kolá** (podľa potreby) organizujú a zabezpečujú vybrané školy a kultúrne zariadenia.
4. **Okresné kolá** organizujú osvetové/kultúrne strediská, centrá voľného času, odbory a domy Matice slovenskej, školy i ostatné kultúrne, školské a občiansko-spoločenské zariadenia.
5. **Regionálne kolá** (podľa potreby) organizujú regionálne osvetové a kultúrne strediská.
6. **Krajské kolá** súťaže organizujú vybrané regionálne a krajské osvetové a kultúrne strediská v spolupráci s vyššími územnými celkami a inými zariadeniami.
7. **Celoštátne kolo** súťaže a prehliadky organizuje s odbornou garanciou Národného osvetového centra Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne v spolupráci s ďalšími celoštátnymi, krajskými a miestnymi inštitúciami.
8. Základným stupňom súťaže je triedne kolo. Víťaz triedneho kola postupuje do školského kola, potom do obvodného, okresného a regionálneho kola. Z regionálnych postupových súťaží postupujú víťazi do krajských súťaží. Víťazi krajských kôl postupujú do celoštátneho kola.
9. Súťaž na vyšších stupňoch pozostáva zo súťažných vystúpení, interného hodnotenia poroty, odborného seminára a môže byť obohatená o workshopy alebo iné aktivity.

II. Podmienky pre súťažiacich

1. Na súťaži sa môže zúčastniť každý neprofesionálny recitátor, záujemca o umelecký prednes a neprofesionálne kolektívy inscenujúce literárne texty.

2. **Žiaci I. – III. kategórie a recitátori IV. kategórie** majú právo prihlásiť sa do triedneho, resp. školského kola (v **V. kategórii** fakultného, školského, univerzitného) v škole, ktorú navštevujú.⁴ Ak sa školské kolá nekonajú, recitátori IV. a V. kategórie majú právo prihlásiť sa do súťaže základného kola podľa miesta bydliska alebo školy/pracoviska. V prípade, že školské a kultúrne inštitúcie základné kolá neorganizujú, recitátori IV. – V. kategórie majú právo prihlásiť sa do vyšších kôl súťaže (obvodné, okresné, regionálne, resp. krajské), avšak do najnižšieho kola, ktoré sa v okruhu ich pôsobenia organizuje. **Kolektívy** sa prihlasujú do regionálnych/okresných kôl **podľa miesta svojho pôsobenia**.
3. **Na prihlásenie do súťaže musí kolektív/jednotlivec spĺňať všetky podmienky uvedené v týchto propozíciách, kompetentná osoba musí vyplniť prihlášku (príloha k propozíciám), poslať so všetkými prílohami vo verzii Excel, ale aj poštou**
4. **(resp. priniesť osobne), potvrdenú podpisom, na adresu organizátora základného kola do termínu uvedeného v bode G. Termíny a kontakty.**
5. Súťaž sa koná v prednese pôvodnej slovenskej literatúry a svetovej literatúry v **slovenskom jazyku**.
6. Recitátori a kolektívy prechádzajú všetkými stupňami súťaže **s tým istým textom a s tou istou inscenáciou hry**, ktorými sa prezentujú v základnom stupni súťaže.⁵
7. Recitátor je povinný **prednášať text naspamäť**.
8. Do súťaže **nemožno vstúpiť s textom**, s ktorým recitátor v minulosti na súťaži Hviezdoslavov Kubín už vystúpil, alebo s ktorým získal umiestnenie na celoslovenských kolách iných recitátorských súťaží (Šaliansky Maťko, Beniakovce Chynorany, Vansovej Lomnička, Naša Vansovej Lomnička, Timravina studnička, ... a Slovo bolo u Boha, Dilongova Trstená a ďalšie).
9. Súborné sa **nemôžu zúčastniť na súťaži s inscenáciou**, s ktorou vstúpili do inej súťaže garantovanej Národným osvetovým centrom, ani s inscenáciou, s ktorou už súťažili na Hviezdoslavovom Kubíne v minulosti.
10. Podmienkou účasti jednotlivcov je **zaslanie elektronicky spracovaného súťažného textu prednesu vo formáte Word alebo PDF so zachovaním grafického členenia podľa knižného alebo časopiseckého vydania. Na súťažný text je potrebné uviesť meno recitátora, autora a prekladateľa, prípadne upravovateľa textu a meno/á pedagóga/lektora, s ktorým recitátor na texte pracoval.**
11. Podmienkou účasti kolektívu je **zaslanie elektronicky spracovaného scenára inscenácie s uvedením autorov a prekladateľov textov, ako aj tvorcov inscenácie.**

⁴ V prípade, že sa nemení veková kategória, tak: Recitátori, ktorí sa zúčastnili na celoštátnej súťaži a prehliadke Hviezdoslavov Kubín v predchádzajúcom roku, majú právo nastúpiť v nasledujúcom roku do súťaže v krajskom

kole. Podobne tí, čo sa zúčastnili na krajskom kole, môžu nastúpiť v regionálnom/okresnom kole. Tí, čo sa zúčastnili na regionálnom kole, môžu nastúpiť do okresného kola. Tí, ktorí sa zúčastnili na okresnom kole, môžu nastúpiť do obvodného/školského kola a účastníci obvodných kôl môžu nastúpiť do školského kola súťaže.⁵ Medzi stupňami súťaže môže kolektív v súťažnom vystúpení robiť úpravy na základe odporúčaní odbornej poroty.

III. Požiadavky na organizátorov

1. Organizátor zabezpečí pre členov odbornej poroty možnosť dôkladnej prípravy na hodnotiacu prácu **zabezpečením textov** pred začiatkom súťaže.
2. **Školské prehliadky sa musia uskutočniť do 10. marca 2018.**
3. **Okresné prehliadky sa musia uskutočniť do 31. marca 2018.**
4. **Krajské prehliadky sa musia uskutočniť do 10. mája 2018.**
5. **Protokol o udelení cien a výsledkov so všetkými prílohami** je potrebné **poslať** na adresu odborného pracovníka Národného osvetového centra (kontakt v bode I. Kontakt) a na adresu organizátora vyššieho stupňa súťaže **bezprostredne po ukončení regionálneho/okresného a krajského kola súťaže**. Protokol tvorí prílohu tohto dokumentu.
6. Organizátor krajskej prehliadky podľa svojich možností zabezpečí **videozáznam súťažných** vystúpení a dodá jeden exemplár do Národného osvetového centra najneskôr **1 mesiac** pred termínom konania celoštátneho kola súťaže.

D. ODBORNÉ ZABEZPEČENIE SÚŤAŽE

I. Poroty

1. Na objektívne hodnotenie súťažných vystúpení a predstavení sa zostavujú odborné poroty z aktívnych odborníkov v oblasti umeleckého prednesu a divadla s adekvátnou viacročnou praxou, pričom odporúčané **zloženie poroty** je
 - **pre umelecký prednes:** recitátor, pedagóg (lektor) prednesu alebo slovenského jazyka a literatúry, herec, literárny autor, literárny vedec,
 - **pre recitačné kolektívy a divadlá poézie:** režisér, dramaturg, literárny vedec (teatrológ), hudobník, scénograf.
2. Poroty môžu mať **3 až 7 členov**, pričom odporúčaný počet porotcov je kvôli hlasovaniu nepárny.
3. **Okresné/regionálne poroty vymenujú riaditelia regionálnych a krajských osvetových stredísk, ktoré organizujú okresné/regionálne kolá súťaže. Organizátorom okresných/regionálnych kôl odporúčame vyberať porotcov z odporúčaného zoznamu porotcov, ktorý tvorí prílohu týchto propozícií.**

4. V odbornej porote **na krajskej úrovni** musí byť **jeden člen vymenovaný Národným osvetovým centrom**. Ostatných členov krajskej poroty vymenujú riaditelia regionálnych a krajských osvetových stredísk, ktoré organizujú krajské kolá súťaže. Pri výbere porotcov odporúčame organizátorom krajských kôl vyberať z odporúčaného zoznamu porotcov, ktorý tvorí prílohu týchto propozícií.
5. Celoštátnu porotu **vymenuje generálny riaditeľ Národného osvetového centra**.
6. Člen odbornej poroty na každom stupni súťaže **nesmie byť v konflikte záujmov**, t. j. v porote **nemá pôsobiť** porotca, ktorý **recitátora pripravoval** (s výnimkou triednych a školských kôl), alebo je so súťažiacim v **príbuzenskom vzťahu**.

II. Hodnotenie súťaže

1. **Hodnotenie prebieha zaradením všetkých súťažiacich do zlatého, strieborného a bronzového pásma.**
2. Porota ďalej udeľuje **len jedno 1. miesto, 2. a 3. miesto** môže byť znásobené. **Jednotlivec alebo kolektív umiestnený na 1. mieste postupuje do ďalšieho kola súťaže.**⁵ Na celoštátnom kole sa v detských kategóriách miesta neudeľujú.
3. Porota môže udeliť **čestné uznania**, prípadne **špeciálne ceny** v odôvodnených prípadoch.
4. Na **krajskej** úrovni porota spracúva a odovzdáva organizátorom **hodnotiacu správu**, ktorá obsahuje odbornú analýzu a zdôvodnenie rozhodnutia poroty, **predseda poroty**. Na **celoštátnej** úrovni to vykonáva **každý člen** odbornej poroty. Hodnotiaca správa tvorí prílohu týchto propozícií.
5. **Kritériá hodnotenia:**
v kategórii umeleckého prednesu súťaže jednotlivcov:
 - a. dramaturgická príprava predlohy
 - **vhodnosť výberu textu** podľa veku a typu recitátora,
 - myšlienková a umelecká **náročnosť predlohy**,
 - **originalita a objavnosť predlohy**,
 - **správne pochopenie obsahu** a zmyslu textu,
 - **rozbor, členenie a úprava predlohy**,
 - **vystihnutie žánrových a štýlových osobitostí textu**,
 - **aktuálny výklad** recitovaného textu;
 - b. tvorivosť a osobnostný prístup recitátora
 - **schopnosť vnútorného videnia a čítania** recitátora,

⁵ Na nižšom stupni súťaže môže porota v prípade vynikajúcich výkonov inscenácií odporučiť na postup aj 2. miesto. Organizátor vyššieho kola súťaže, v prípade celoštátneho kola Národné osvetové centrum, spolu s ďalšími odborníkmi rozhodnú podľa koncepcie a možností, či je možné návrh prijať.

- **schopnosť vytvorenia vzťahu, názoru a postoja** k textu,
- **hlasová a rečová technika** recitátora,
- **originalita a kultivovanosť** rečového prejavu a vystupovania,
- **tvorivá práca** s recitátorskými výrazovými prostriedkami,
- funkčnosť použitia **slovných a mimoslovných prostriedkov**,
- **výstavba, gradácia a pointovanie** prednesu,
- **miera rozumovej a citovej účasti** na prednese;

c. pôsobivosť prednesu na poslucháča

- **zacielenosť** na poslucháča a kontakt s ním,
- **presvedčivosť** interpretácie, - pôsobenie recitátora **ako osobnosti**,
- **originálnosť recitátora** a jeho výkonu.

v kategórii recitačných kolektívov a divadiel poézie:

d. dramaturgia

- **vhodnosť témy a predlohy** pre kolektív (vek, sociálne a kultúrne zázemie, špecifickosť kolektívu),
- **myšlienková a umelecká náročnosť predlohy**,
- **originalita, novosť a objavnosť** predlohy,
- **spracovanie literárnej predlohy** do scenára (rešpektovanie témy, formy a špecifickosti literárnej predlohy; vystihnúť obsahových, žánrových a štýlových osobitostí textu; vystihnúť aktuálnosti obrazov, myšlienok či formy textu; členenie na party),
- **uplatnenie dramatických zákonitostí** pri tvorbe scenára,
- **harmónia literárnosti a dramatickosti** v scenári,
- **pochopenie obsahu** a zmyslu predlohy a scenára,
- **aktuálnosť predlohy** a scenára,
- **dramaturgické a pedagogické zámery a ciele**, ich naplnenie v scenári;

e. javiskové stvárnenie

- **jasnosť a cieľ** režijnej koncepcie,
- **zreteľnosť myšlienково-poetických rovín a javiskových obrazov**,
- **členenie, charakter výstavby a temporytmus** inscenácie,
- **hlasová a výrazová úroveň interpretov** (technika hlasu a reči jednotlivcov a zboru; čistota, výraz, plasticnosť sólových interpretov a zboru; charakteristika, vzťahy, funkcie jednotlivcov a zboru; tempo, rytmus, kompaktnosť interpretačného kolektívu),
- **pohybové, prípadne choreografické spracovanie** inscenácie (charakter, cieľ, funkčnosť, nápaditosť pohybu a choreografie vo

vzťahu k téme a dramaturgicko-režijnému cieľu; pohybová úroveň a technika interpretov, realizácia javiskových a choreografických foriem),

- **výtvarné spracovanie** inscenácie (výber, charakter a funkčnosť hmotného – výtvarného – materiálu vo vzťahu k téme, scenáru a k dramaturgicko-režijnej koncepcii; estetika farieb a tvarov v kostýmovaní a scénografii, výtvarný štýl inscenácie; pohyb výtvarného materiálu na scéne, jeho funkčnosť, obrazotvornosť a technická presnosť),
- **koexistencia a súhra všetkých javiskových zložiek;**

f. zameranosť na diváka

- **komunikatívnosť** inscenácie s divákom,
- **súhra slovného, poetického a dramatického** v inscenácii, - **originálnosť a jedinečnosť** inscenácie.

E. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE SÚŤAŽE

1. **Nižšie stupne súťaže** sú financované na základe legislatívnych predpisov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, možností škôl, školských inštitúcií a okresných úradov, ďalej podľa možností úradov samosprávneho kraja a regionálnych osvetových a kultúrnych stredísk, ako aj miest a obcí.
2. **Regionálne súťaže** sú financované z prostriedkov úradov samosprávnych krajov a regionálnych osvetových a kultúrnych stredísk, ako aj miest a obcí.
3. **Krajské súťaže** sú v rezorte kultúry finančne zabezpečované v rozpočtoch vybraných regionálnych osvetových a kultúrnych stredísk zo zdrojov samosprávnych krajov a miestnych inštitúcií a z prostriedkov Fondu na podporu umenia, v rezorte školstva z rozpočtu okresných úradov.
4. **Celoštátna súťaž** je financovaná z rozpočtu Ministerstva kultúry SR, Národného osvetového centra, z prostriedkov spoluorganizátorov a organizátorov a z prostriedkov Fondu na podporu umenia.
5. Organizátori všetkých stupňov súťaže môžu využívať finančné príspevky od sponzorov, občianskych združení a iných inštitúcií.

F. DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE

1. Víťazní jednotlivci a kolektívy na celoštátnom kole súťaže budú navrhnutí na účinkovanie na **Scénickej žatve 2018** (Martin), **Kremnických gagoch 2018** (Kremnica), **Medzinárodnom festivale poézie vo Valašskom Meziříčí 2018** (18. – 20. 10. 2018 vo Valašskom Meziříčí v Českej republike).
2. V prílohe č. 1 nájdete **Prihlášky** na Hviezdoslavov Kubín 2018 (vyplňa súťažiaci).
3. V prílohe č. 2 nájdete **Protokoly o udelení cien a výsledkov** regionálnej a krajskej postupovej súťaže a prehliadky (vyplňa organizátor daného stupňa súťaže).
4. V prílohe č. 3 nájdete **Postup recitátora** (vyplňa organizátor daného stupňa súťaže).
5. V prílohe č. 4 nájdete **Hodnotiace správy** pre porotcov (vyplňa predseda poroty na nižších stupňoch súťaže a všetci členovia poroty na celoštátnej úrovni).